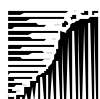

Rol van de coördinator bij de uitvoering van een soortbeschermingsplan

Ir. D. Bankert

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

© 2004 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Rapport EC-LNV nr. 2004/334
Ede, 2004

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of per e-mail worden besteld bij het Expertisecentrum LNV onder vermelding van code 2004/334 en het aantal exemplaren.

De kosten per exemplaar bedragen € 5,-. Een factuur wordt meegestuurd bij de bestelling.

Oplage 100 exemplaren

Samenstelling Ir. D. Bankert, Ir. P. Joop

Druk Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering/Vormgeving en Presentatie
Bezoekadres : Horapark, Bennekomseweg 41
Postadres : Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon : 0318 822500
Fax : 0318 822550
E-mail : Balie@minlnv.nl

Voorwoord

Het Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004 (MJPS 2000-2004) is het uitvoeringsprogramma van het soorten beleid in Nederland. In het MJPS 2000-2004 is voor de looptijd van 5 jaar een selectie van soorten opgenomen waarvoor soortgerichte maatregelen getroffen worden. Dit uitvoeringsprogramma is in samenwerking met het Ministerie van LNV, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Platform Soortbeschermende Organisaties (PSO) opgesteld.

De soortgerichte maatregelen voor een soort zijn opgenomen in een soortbeschermingsplan. Een soortbeschermingsplan is derhalve een plan waarin voor een bepaalde soort gedurende een periode van vijf jaar de in het plan opgenomen maatregelen tot uitvoering worden gebracht. De coördinatie van de uitvoering ligt in handen van de coördinator die voor het plan is aangesteld.

De uitvoering van de soortbeschermingsplannen ligt grotendeels in handen van de coördinatoren en de bij de uitvoering van het plan betrokken organisaties. De Directie Natuur van LNV heeft in de praktijk geen directe betrokkenheid bij de voortgang van de uitvoering.

Uit de evaluatie komt naar voren dat coördinatie van uitvoeringsmaatregelen onmisbaar is. De wijze waarop de coördinatoren betrokken zijn bij de uitvoering van 'hun' plan leidt veelal tot snelle realisatie van maatregelen. Provincies spelen eveneens een belangrijke rol in de uitvoering door onder andere het begeleiden van het doen van projectvoorstellen en het aanspraak maken op beschikbare budgetten binnen de provincie.

De resultaten van vijf jaar uitvoering zijn divers: er is veel kennis gegenereerd over noodzaak en mogelijkheden van soortgerichte maatregelen, formele trajecten waarlangs maatregelen uitgevoerd kunnen worden, over het aanvragen van subsidies, maar ook over de aanlooptijd die een plan nodig heeft om inderdaad in uitvoering te komen.

De coördinator vervult een belangrijke functie in het bijeen brengen en aanjagen van actoren. Hierdoor worden niet alleen mogelijkheden en kansen gecreëerd; ook komen maatregelen sneller in uitvoering. De evaluatie toont aan dat de resultaten van de uitvoering over het algemeen zeer positief zijn. Desondanks noemt de evaluatie een aantal verbeterpunten die de uitvoering van het MJPS in het vervolg verder kunnen verbeteren.

Ir. H. de Wilde
Waarnemend Directeur Expertisecentrum LNV

Dankwoord

Dankzij de medewerking en inzet van alle coördinatoren van soortbeschermingsplannen die nu in uitvoering zijn, is het mogelijk geweest een grote hoeveelheid informatie te verzamelen.

Daarvoor worden bedankt:

Ronald Zollinger (Boomkikker)

Ben Crombaghs (Geelbuikvuurpad, Vroedmeesterpad)

Hein Bloem (Steenuil)

Bernd de Bruijn (Moerasvogels)

Maurice La Haye (Hamster)

Ruud van Beusekom (Moerasvogels)

Chris Tönissen (Hamster)

Ben Koks (Grauwe kiekendief)

Wilbert Bosman (Knoflookpad)

Henk de Vries (Grote vuurvlinder)

Michiel Wallis de Vries (Gentiaanblauwtje, Veldparelmoervlinder, Veenvlinders)

Jandirk Kievit (Groene glazenmaker)

Daarnaast is dankzij de medewerking van een aantal provincies aanvullende informatie verzameld en duidelijkheid verworven in de rol van provincies bij de uitvoering van soortbeschermingsplannen. Daarvoor worden bedankt:

Edzard van de Water (Flevoland)

Paul Voskamp (Limburg)

Marten Wesselius (Friesland)

Ate Dijkstra (Drenthe)

Kees Mostert (Zuid Holland)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
2	Resultaten: coördinatoren	7
2.1	Contact met doelgroepen	7
2.2	Rol van de coördinator	8
2.3	De coördinator: instrumenten	9
2.4	De rol van LNV	9
2.5	Het SBP	10
3	Resultaten: provincies	11
3.1	Betrokkenheid bij de uitvoering	11
3.2	Rol van de provincie	11
3.3	De rol van LNV	13
3.4	Toekomst van het soortenbeleid	13
4	Conclusie	14

1 Inleiding

In het verleden is vastgesteld dat een soortbeschermingsplan (SBP) beter tot uitvoering zou komen indien er een landelijk coördinator zou worden aangesteld, dit kwam onder andere naar voren in de evaluatie van het soortbeschermingsplan Otter, Korhoen en de evaluatie van de nota Vleermuisbescherming. Hierin bleken zaken te zijn blijven liggen doordat draagvlak en coördinatie soms ontbraken. Andere plannen (onder andere Dagvlinders, Kerkuil) hebben aangetoond dat een coördinator een grote rol kan spelen in het creëren van draagvlak en in de uitvoering van de in het plan aanbevolen soortbeschermende maatregelen. Onduidelijk was echter op welke wijze coördinatoren deze rol vervullen en met welke problemen zij te maken krijgen.

Door het inventariseren van knel- en aandachtspunten die door de coördinatoren in de uitvoering worden ervaren kan de uitvoering van SBP's in de toekomst mogelijk worden verbeterd. Deze informatie kan vervolgens verwerkt worden in het nieuwe meerjarenprogramma uitvoering soortenbeleid 2005-2009. Daarbij is het ook belangrijk een beeld te vormen over de toekomstige rol van LNV bij de uitvoering van soortbeschermingsplannen. Hierbij gaat het er met name om hoe LNV problemen zou kunnen voorkomen of een ondersteunende rol kan bieden.

De informatie is verzameld door het afnemen van interviews bij coördinatoren die betrokken zijn bij plannen die op dit moment in uitvoering zijn (2000-2004). Hierbij lag de nadruk van de vragen op: benadering en overtuiging van doelgroepen, wijze en mate van contact met doelgroepen, werkzaamheden van de coördinator, vergroten van draagvlak, financiën, problemen, taakomschrijving/instrumenten van een coördinator, rol van LNV en de rol en inhoud van het SBP.

Door hun verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het soortenbeleid en daarmee de verantwoordelijkheid voor de verdeling van het soortenbudget, spelen ook provincies een bepalende rol bij de uitvoering van soortbeschermingsplannen. Knelpunten die coördinatoren aandroegen hadden deels te maken met de rol van provincies bij de uitvoering van SBP's, dit was een van de redenen om ook met provincies te spreken. Daarnaast is het belangrijk problemen en toekomstvisies van provincies met betrekking tot het soortenbeleid te inventariseren ter verbetering van het toekomstige soortenbeleid. Ook deze informatie zal verwerkt worden in het nieuwe meerjarenprogramma uitvoering soortenbeleid 2005-2009.

De vragen gesteld aan provincies hadden betrekking op: wijze en mate van contact met coördinatoren en met uitvoerende organisaties, werkzaamheden, verdeling van het budget, vergroten van draagvlak, knelpunten, de rol van LNV en de toekomst van het soortenbeleid.

2 Resultaten: coördinatoren

De resultaten worden hieronder weergegeven per onderwerp, hierbij is getracht een algemeen beeld te schetsen van wat is aangegeven door de coördinatoren en tevens zoveel mogelijk informatie te verwerken.

2.1 Contact met doelgroepen

Benadering

Vaak wordt gekozen voor een persoonlijke benadering van alle doelgroepen (particulieren, agrariërs, terreinbeheerders, groeve eigenaren, waterschappen, provincies en andere overheden). Soms is daaraan voorafgaande of bijkomend een brochure verspreid. De communicatie is in deze fase erg belangrijk, brochures, een goede presentatie en een goed verhaal spelen een grote rol bij het overbrengen van de urgentie om de soort te beschermen.

Reactie

De reactie van de doelgroep is sterk afhankelijk van de organisatie. Boeren zijn wat terughoudend of argwanend, Waterschappen zoeken naar verplichting, beheerders zijn vaak wel enthousiast maar ook terughoudend vanwege beperkte financiën. De eerste reactie is doorgaans sceptisch maar later zijn veel partijen welwillend en gemotiveerd om mee te werken.

Overtuiging

Bij de overtuiging is een positieve benadering erg belangrijk, daarbij gaat het om het overbrengen van: het gezamenlijk belang, profijt, soorten die nog meer kunnen profiteren, aanvulling van soortbescherming op de gebiedsgericht benadering, indicatiewaarde van de soort in het systeem. Vaak worden doelgroepen ook bij elkaar gebracht in een platform, zodat met respect voor elkaars belangen gekeken kan worden welke bijdrage elke partij kan leveren.

Bij tegenstand heeft het geen zin om af te dwingen, in Nederland werkt het natuurbeleid tenslotte op een vrijwillige basis en bovendien ontbreken vaak bij de coördinator de bevoegdheden om hier verder op in te spelen. Wel wordt soms teruggegrepen op de EU-wetgeving.

Uitvoering

Vaak wordt in overleg bepaald op welke manier invulling wordt gegeven aan de uitvoering van soortbeschermende maatregelen, soms via een platform of via discussiegroepen, op deze manier kan een coördinator hier ook zijn invloed op uitoefenen.

Contact

Voor een groot deel loopt het contact met doelgroepen via een klankbordgroep/platform waarin alle doelgroepen, of een deel van de doelgroepen (bijvoorbeeld alle provincies) afhankelijk van de verspreiding van de soort, in zijn vertegenwoordigd. Over het algemeen wordt een dergelijke bijeenkomst 2 maal per jaar of frequenter georganiseerd. Ook vind er overleg plaats via projecten (Moerasvogels, Groene glazenmaker). Met uitvoerende organisaties verloopt het contact voor een deel via vrijwilligers. Daarnaast is er veel persoonlijk contact met doelgroepen en contact via telefoon of e-mail.

2.2 Rol van de coördinator

Werkzaamheden

De belangrijkste rol van de coördinator is het prikkelen en motiveren van doelgroepen. Daarnaast is het bijeen brengen van doelgroepen en onderhouden van contact een belangrijke taak. Ook wordt veel aandacht besteed aan het geven van begeleiding en advies, hierbij gaat het vaak om concrete problemen uit het veld. Monitoring wordt bij veel soorten ook uitgevoerd door de coördinator en anders door vrijwilligers.

Vrijwilligers spelen een grote rol bij de uitvoering van een soortbeschermingsplan. Zij hebben veelal een goed contact met uitvoerende organisaties in het veld, voeren een deel van de maatregelen uit, werken aan monitoring en signaleren problemen in het veld.

Financiën

Naast bovengenoemde werkzaamheden wordt veel tijd geïnvesteerd in het verkrijgen van budget bij provincies en het aanschrijven van subsidies (Life, Interreg, POP, Programma Beheer, Stichting Doen, Prins Bernhard cultuurfonds, Vereniging Avifauna Groningen etc.). Ook wordt geld geworven via sponsors, fondswervingscampagnes of lidmaatschap. Daarnaast levert de Vogelbescherming voor een aantal soorten een bijdrage.

Draagvlak vergroting

Ook het vergroten van draagvlak behoort tot de werkzaamheden van de coördinator. Voor een groot aantal soorten is een website ontwikkeld. Een nieuwsbrief voor vrijwilligers en geïnteresseerden is ontwikkeld. Verder is er media aandacht via lokale of nationale kranten, radio (vnl. Vroege vogels) en tv. Er worden artikelen geschreven, symposia georganiseerd, voorlichting gegeven via lezingen. Soms worden ook cursussen gegeven voor uitvoerende partijen.

Niet alleen vindt er draagkracht vergroting voor de specifieke soort plaats maar ook voor andere soorten die kunnen profiteren. Voor de Grauwe Kiekendief bijvoorbeeld is de bescherming gericht op soorten van het agrarisch gebied en niet alleen op de soort waarvoor een plan is ontwikkeld. Voor deze soort(en) is de bescherming ook uitgebreid naar Duitsland. Voor de Groene glazenmaker is een project gestart "Krabbescheer hebben en houden" waarin aandacht wordt gegeven aan verschillende soorten en niet alleen aan de Groene glazenmaker.

Knelpunten

De knelpunten zijn per onderwerp samengevat:

1. Budget
Het budget is te beperkt en komt moeizaam beschikbaar. Het kost de coördinatoren ieder jaar veel tijd en energie om geld van provincies toebedeeld te krijgen. Bij de provincies bestaat geen verdeelsleutel dus de toekenning is deels afhankelijk van de prioritering van de provincie en van connecties. Daarnaast wordt bij de verdeling van het budget over de provincies niet gekeken naar de mate waarin iedere provincie voor soorten beschermende maatregelen uitvoert. Zo bevinden zich in Limburg de meeste soorten van SBP's, zij krijgen echter niet meer budget dan andere provincies.
2. Coördinator
Voor een aantal plannen is geen coördinator aangewezen (Vroedmeesterpad/Geelbuikvuurpad, Veldparelmoervlinder, Veenvlinders) of ontbreekt een betaalde kracht (Steenuil). Deze coördinatie taak is echter wel opgepakt door organisaties omdat zonder coördinator de soort nauwelijks profijt zal hebben van een SBP. De waardering en financiële tegemoetkoming echter ontbreken, ondanks dat veel vrije tijd wordt geïnvesteerd en met enthousiasme aan de soortbescherming gewerkt wordt.
3. Draagvlak
Het creëren van draagvlak vindt nu plaats door de coördinator in de planperiode, dit kost echter veel tijd voor een planperiode van 5 jaar. Voorlichting is voor een

aantal soorten uitbesteed aan DLV. Hiervoor is een flink budget beschikbaar gesteld, dit budget is echter niet in verhouding met het budget dat coördinatoren tot hun beschikking hebben en dat zorgt voor scheve gezichten. Tevens is er nauwelijks overleg met de coördinator over de manier waarop het geld besteed gaat worden waardoor dit niet altijd op een efficiënte manier gebeurt.

4. Regelgeving

Een aantal problemen dat zich voordoen tijdens de uitvoering van een SBP hebben betrekking op nationale of internationale regelgeving:

- a. De *nieuwe flora en fauna wet* is niet flexibel. Dit uit zich bijvoorbeeld bij de aanleg van poelen ten behoeve van de Vroedmeesterpad of de Geelbuikvuurpad. Doordat mensen of organisaties na aanleg van een poel geen toestemming hebben om deze in een later stadium te verwijderen, haken velen af om mee te werken.
- b. Eisen *Programma Beheer* sluiten niet aan op de praktijk. Het sluit vaak niet aan op natuurdoelstellingen en er is weinig afstemming met het soortenbeleid.
- c. *Vogelrichtlijn* is niet dynamisch
- d. Er bestaat onduidelijkheid over de *instandhoudingverplichting*

2.3 De coördinator: instrumenten

Benodigheden

Een nauwkeurige taakomschrijving of plan van aanpak is niet nodig voor een coördinator. Door een beperkt budget gaat het om het pakken van kansen en daarbij zou een plan van aanpak belemmerend kunnen werken. Belangrijk is dat er voldoende budget beschikbaar wordt gesteld (of aangeven waarop aanspraak gemaakt kan worden) en dat het budget dat wordt toegezegd ook wordt toegekend.

Plaats

Over de plaats van de coördinator zijn de meningen verdeeld. Een groot deel vindt dat een coördinator geplaatst zou moeten worden bij een soortbeschermingsorganisatie. Daar is de kennis, het netwerk aan vrijwilligers, contacten met beheerders en de onafhankelijke positie. Anderen vinden een overheidsinstantie beter geschikt omdat daar meer bevoegdheden liggen.

2.4 De rol van LNV

Budget

De belangrijkste rol die LNV zou moeten uitdragen is eerlijk en duidelijk zijn. Dit heeft met name betrekking op het budget. Indien geen geld beschikbaar komt is dat voor velen eigenaardig, men heeft immers in de klankbordgroep besloten de soort te beschermen, daar zou dan ook voldoende budget tegenover moeten staan. Ergens is er ook begrip voor het beperkte budget, het is alleen storend dat budget dat wordt toegezegd niet altijd wordt toegekend. Het zou prettig zijn wanneer de volledige programmering van het budget vooraf duidelijk en gegarandeerd kan worden. Daarnaast is er behoefte aan duidelijkheid over de toekomst van de soortbescherming na de planperiode.

Structuur

Een betrokken en regisserende rol ontbreekt, er zou in ieder geval terugkoppeling moeten plaatsvinden over de voortgang van de uitvoering van een SBP. Het zou prettig zijn om een centraal aanspreekpunt te hebben bij LNV, zodat wanneer problemen zich voordoen iemand bij LNV de verantwoordelijkheid neemt en zaken geregeld kunnen worden. Zo is het soms nodig om partijen op hun verantwoordelijkheden te wijzen doordat zij het beheer niet op een adequate manier uitvoeren en dit ten koste gaat van de soort. De coördinator is niet in de positie om

daar tegen op te treden maar kan wel het probleem signaleren en dit doorgeven aan LNV.

Het coördinatoren overleg is een goed initiatief, het is zinvol ervaringen uit te wisselen en na te denken over een gezamenlijke aanpak (al zijn de meningen hierover verdeeld), voor een aantal coördinatoren moet er wel een duidelijke aanleiding zijn om bij elkaar te komen. Belangrijk is dat een bijeenkomst in het belang is van de coördinatoren en niet alleen van LNV.

Beleid

Het soortenbeleid zou meer prioriteit moeten krijgen en LNV zou het soortenbeleid moeten uitdragen.

Het staat nu nog teveel op zichzelf of het hangt er een beetje bij. Een verbetering zou zijn om het soortenbeleid in te bedden in het gebiedsgerichte beleid en tevens de samenhang tussen plannen te vergroten.

2.5 Het SBP

Draagvlak

Het is verstandig om aandacht te besteden aan voorlichting en creëren van draagkracht voordat het plan uitkomt, zodat coördinatoren sneller aan de slag kunnen en de planperiode optimaler benut kan worden. De vraag is wie deze taak zou moeten vervullen, belangrijk is dat LNV de soortbescherming en de rol van de coördinator uitdraagt en ook partijen op hun verantwoordelijkheden wijst, verdere voorlichting zou door de coördinator verzorgd kunnen worden.

Inhoud

Over het algemeen is er tevredenheid over de inhoud en opbouw van het SBP. Het is hoe dan ook een goede zet om een soort er bovenop te helpen, dat die stap gezet wordt is een hele goede zaak. Aandachtspunten zijn:

1. Vooronderzoek: levert een goede basis voor het creëren van draagvlak.
2. Monitoring: is erg belangrijk om de resultaten en effectiviteit van maatregelen te meten, geeft mogelijkheden voor bijsturing en levert informatie aan voor de voorbeeldfunctie die het plan heeft voor andere (zeldzame) soorten.
3. Programmering budget

Rol bij de uitvoering

Het plan is een prima instrument om aandacht te creëren voor de soort en het beschikbaar komen van geld om de soort te beschermen. Voor een aantal coördinatoren fungeert het plan als naslagwerk, bij anderen speelt de inhoud van het plan nauwelijks een rol bij de uitvoering.

Periode

De periode van 5 jaar is tekort om het soortenbeleid in te bedden in het reguliere natuurbeleid, er is in die periode voornamelijk een stevige basis gelegd. Het creëren van draagkracht en regelen van voldoende budget kosten veel tijd, er is weinig tijd om tegenslagen te verwerken en (voldoende) resultaat te behalen in 5 jaar. Het is belangrijk om de soortbescherming door te zetten na die periode van 5 jaar, niet alleen om de soort er bovenop te helpen, ook om als voorbeeldfunctie te dienen voor andere soorten die er slecht voor staan. Een periode van 5 jaar met evaluatie en vervolgens een voortzetting van 5 jaar met de nadruk op knelpunten, een korte en lange termijn planning zou beter zijn.

3 Resultaten: provincies

Hieronder zijn de resultaten omschreven van de gesprekken die zijn gevoerd met de provincies Flevoland, Friesland, Drenthe, Zuid-Holland en Limburg. In verband met de vakantieperiode is het niet gelukt alle provincies bij dit onderzoek te betrekken, wellicht worden zij in de toekomst nog benaderd voor een nadere aanvulling over de rol van provincies bij de uitvoering van soortbeschermingsplannen. Ook hier is getracht een algemeen beeld te schetsen van wat is aangegeven door de provincies en is de informatie per onderwerp verwerkt.

3.1 Betrokkenheid bij de uitvoering

Contact met coördinatoren

De provincies zijn over het algemeen niet benaderd door coördinatoren van soorten die voorkomen in de provincie om te informeren over het SBP of om na te gaan wat de provincie voor hun kan betekenen. Vaak waren provincies al op de hoogte van de SBP's via de klankbordgroep soortenbeleid of via het IPO (Inter Provinciaal Overleg). Sommige provincies waren al betrokken bij de uitvoering van beschermingsmaatregelen voordat een SBP in uitvoering werd gebracht en hadden daardoor ook al contact met de (toekomstige) coördinator. Andere provincies hebben zelf coördinatoren benaderd, niet vanwege het feit dat zij coördinator zijn, maar vanwege hun kennis over de soort. Voor SBP de Steenuil is er veelal contact met de regionale Kerkuilen- of Steenuilenwerkgroep en niet met de landelijke coördinator. Voor de Groene glazenmaker en een aantal soorten die voorkomen in Limburg (Hamster, Boomkikker, Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad) bestaan centrale bijeenkomsten waarbij provincies of uitvoerende organisaties en de provincie bijeenkomen. Ander contact met coördinatoren verloopt bilateraal wanneer projecten voor de soort worden uitgevoerd.

Contact met uitvoerende organisaties

De provincies hebben veelal een goed contact met uitvoerende organisaties zoals Landschapsbeheer, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en andere organisaties die provinciaal actief zijn zoals IKL (Instandhouding kleine landschapselementen in Limburg), regionale kerkuilenwerkgroep/Steenuilenwerkgroep/zoogdierenwerkgroep, Fryske gea en de Bonte Friese vogelbeschermingswachten, Zuid-Hollands Landschap etc. Sommige provincies organiseren een centraal overleg waarin deze uitvoerende organisatie bij elkaar komen om de uitvoering van het soortenbeleid vorm te geven en problemen te bespreken. Daarnaast is er contact met uitvoerende organisaties bij de uitvoering van soortbeschermingsprojecten.

3.2 Rol van de provincie

Werkzaamheden

De voornaamste werkzaamheden van de provincie met betrekking tot het soortenbeleid is het verdelen van het soortenbudget/financieringen van soortbeschermingsprojecten en de voortgang van deze projecten in de gaten houden. Een pro-actief beleid is hierbij erg belangrijk, zo zijn er veel provincies die uitvoerende organisaties stimuleren tot het indienen van projectvoorstellen door hun op de

mogelijkheden te wijzen via persoonlijk contact of een brief ter informatie over het beschikbare budget. Sommige provincies hebben het initiatief genomen om opdracht te geven tot het ontwikkelen van een SBP of tot het indienen van een Life-aanvraag. Ook wordt door een provincie gewerkt aan het inventariseren van soorten; welke soort komt waar voor.

Verdeling van het budget

Uitvoerende organisaties kunnen een projectvoorstel indienen, de provincie oordeelt vervolgens of dit ingewilligd kan worden. Afhankelijk van de succeschansen van het projectvoorstel en afhankelijk van de prioriteiten van de provincie, wordt budget beschikbaar gesteld of niet. Veelal hecht de provincie veel waarde aan concrete projecten die direct bijdragen aan herstel van de soort.

Vaak worden projectvoorstellen niet ingediend door coördinatoren maar door uitvoerende organisaties, al nemen zij over het algemeen weinig initiatief. Er zijn ook maar een paar provincies waarbij meer aanvragen binnen komen dan het beschikbare budget.

Creëren van draagvlak

Ook provincies zijn betrokken bij het creëren van meer draagvlak voor de uitvoering van SBP's. Dit gebeurt door de provincies op verschillende manieren:

- Contact zoeken met uitvoerende organisaties die een potentiële partij zouden kunnen zijn voor het uitvoeren van soortbeschermende maatregelen en hun wijzen op de mogelijkheden.
- Het opzetten van een extern klankbordgroepoverleg waarin uitvoerende organisaties bijeen komen om de problematiek en toekomst rondom de uitvoering van het soortenbeleid te bespreken.
- Ontwikkelen van een nieuwsbrief (Geelbuikvuurpad/Vroedmeesterpad)
- Verspreiden van monitoringsrapporten onder (potentiële) uitvoerende organisaties
- Inventariseren van soorten zodat de Ruimtelijke ordening rekening kan houden met het voorkomen van (zeldzame) soorten op een mogelijke bouwlocatie.

Knelpunten

Het voornaamste knelpunt, met betrekking tot uitvoering van SBP's, is het conflict tussen economie en soortbescherming (bijv. stilleggen van bouwprojecten door het voorkomen van een zeldzame soort). Dit conflict vergt veel tijd en zorgt voor het afbrokkelen van draagvlak wat ten kost gaat van actieve soortbescherming.

Andere knelpunten genoemd door verschillende provincies zijn:

- Er wordt door het rijk te weinig geld beschikbaar gesteld voor soortbescherming, zeker wanneer gekeken wordt naar de bedragen die genoemd zijn in de SBP's.
- Er bestaat onduidelijkheid over wat soortenbeleid omvat.
- Er bestaat nog onvoldoende draagvlak, bijvoorbeeld gemeenten zijn moeizaam bereid grond beschikbaar te stellen t.b.v. natuur.
- Er wordt veel geld geïnvesteerd in gebiedenbeleid waardoor het lastig is soortprojecten boven water te houden.
- De Nota Ruimte heeft een verontrustende tekst m.b.t. soorten: actieve bescherming van soorten moet geregeld worden in het bestemmingsplan en in streekplannen. Dit zou betekenen dat soortbescherming planologisch geregeld gaat worden, hiermee kun je niet actief maatregelen nemen wat wel essentieel is bij soortbescherming.
- Verantwoording van het budget geeft problemen wanneer bedragen zijn toegezegd aan projecten maar nog niet zijn toebedeeld doordat het project niet in datzelfde jaar kan worden uitgevoerd. Dit systeem zou flexibeler moeten zijn.
- Cijfers over de locaties waar soorten voorkomen missen of komen moeizaam beschikbaar.
- Terreinbeheerders hebben weinig binding met soortenbeleid.

3.3 De rol van LNV

Door decentralisatie is er geen grote rol meer weggelegd voor LNV, zij blijven echter wel probleemeigenaar en daarmee mede-verantwoordelijk voor de uitvoering van het soortenbeleid. Doordat de kennis en betrokkenheid in het veld ontbreken, is het niet nodig dat LNV zich direct bezig houdt met de uitvoering van het soortenbeleid, wel is het belangrijk te besturen op hoofdlijnen en voldoende budget beschikbaar te stellen. Daarnaast is het van belang dat LNV prioriteit geeft aan het soortenbeleid en daarmee ook een betrouwbare rol vervult ten aanzien van afspraken. Afgelopen jaren zijn er veel afspraken gemaakt die door een herschikking van prioriteiten gewijzigd moesten worden, dit schaadt het vertrouwen en de onderlinge verstandhouding.

3.4 Toekomst van het soortenbeleid

Het soortenbeleid is een goed initiatief, het heeft niet alleen een goede uitwerking op de soort waar specifiek maatregelen voor worden genomen, maar ook andere soorten kunnen profiteren. De vraag is echter of de juiste keuze wordt gemaakt in de soorten waarvoor een beschermingsplan wordt opgesteld.

Eenzijds is er voorkeur om de soortbescherming te richten op soorten buiten de EHS. Binnen de EHS zou het beheer dusdanig geregeld moeten zijn dat soorten die daar voorkomen kunnen profiteren van het toegepaste beheer. Hiervoor is het essentieel dat Programma Beheer wordt geïntegreerd met het soortenbeleid, zodat Programma Beheer daadwerkelijk bijdraagt aan behoud van biodiversiteit binnen de EHS.

Anderzijds is er onzekerheid of de inzet op zeer kritische soorten de juiste beslissing is. Inzet op soorten die bijna uitgestorven zijn betekent dat alleen met grote (niet reële?) inspanningen behoud en herstel aan de orde zou kunnen zijn. Investeren in dergelijke soorten kan ten koste gaan van soorten die minder bedreigd zijn, maar die door het ontbreken van maatregelen in de gevarezone komen. We worden pas actief op het moment dat een soort in de gevarezone komt, terwijl we juist zouden moeten voorkomen dat een soort in deze zone terecht komt.

Met het huidige soortenbudget is het soortenbeleid te ambitieus, hierin zouden keuzes gemaakt moeten worden: of minder SBP's of meer budget.

Het soortenbeleid is niet gericht op potentiële leefgebieden, dat zijn gemiste kansen. De soortbeschermingsplannen die zijn uitgebracht bevatten een hoop nuttige informatie maar de omschrijving van en de uitvoering in concrete projecten verkeert vaak in gebreke. Daarnaast ontbreekt de nazorg bij de SBP's, hierbij gaat het om voorlichting en het beschikbaar blijven van SBP-exemplaren.

4 Conclusie

De coördinatoren van soortbeschermingsplannen zijn bijzonder gemotiveerde mensen die dankzij hun affiniteit met de soort en hun enthousiasme, doelgroepen weten te overtuigen tot het nemen van soortbeschermende maatregelen. Ze beschikken vaak over een netwerk aan vrijwilligers die veel werk verzetten in het veld, naast de werkzaamheden van de coördinator spelen dus ook zij een grote rol bij de soortbescherming. Het is zeer belangrijk om deze mensen te behouden en hun werk te waarderen, zij betekenen veel voor de soort en dat is uiteindelijk hetgeen waar het om gaat.

Ook de provincies spelen een rol bij het motiveren van uitvoerende organisaties voor het uitvoeren van soortbeschermende maatregelen door hun te stimuleren tot het indienen van projectvoorstellen. Daarnaast hebben zij een cruciale rol bij de uitvoering van SBP's, doordat zij beslissen voor welke projecten budget beschikbaar wordt gesteld en voor welke niet. Een goed contact met coördinatoren lijkt hierbij essentieel, maar deze blijkt slechts in geringe mate te bestaan. Enerzijds is het voor de coördinator verstandig provincies actief te betrekken in het beschermingswerk en in de beginfase te bespreken wat zij voor elkaar kunnen betekenen. Anderzijds bestaat de vraag of deze wijze van budgetverdeling voor een ernstig bedreigde soort de meest slagvaardige oplossing is. Zowel coördinatoren als sommige provincies hebben hier hun twijfels bij.

Er is weliswaar in dit rapport een heel scala aan knel- en verbeterpunten opgenoemd, toch is er ook veel tevredenheid dat er actie ondernomen wordt om een aantal soorten te beschermen en voor uitsterven te behoeden. Deze punten zouden dan ook als een positieve inbreng gezien moeten worden om het soortenbeleid verder te verbeteren.